

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Na koho česká tajná služba ukázala prstem?

Bezpečnostní informační služba (BIS) zveřejnila dne 26. 11. 2019 výroční zprávu o své činnosti za rok 2018. Varovala v ní před nepřátelskými aktivitami ruské a čínské moci v České republice, zejména před kyberšpionážními útoky na cíle v ČR. Zdroje informací zpravodajců zůstávají veřejnosti utajeny, jejich pravdivost nelze ověřit. Přesto zveřejnění některých zpravodajských poznatků může vyvolat paniku, pošramotit pověst konkrétních osob a způsobit jim nenapravitelné škody. Jaké jsou právní prostředky obrany? Jsou účinné?

Utajované informace mohou poškodit jiné subjekty

BIS nemá povinnost odhalit zdroj svých informací i poznatků promítnutých do výročních zpráv. Nelze tak ověřit pravdivost zveřejňovaných poznatků, použít je jako důkaz v jakémkoliv řízení ani na nich stavět seriózní závěry. Ať již jde o poznatky bezvýhradně pravdivé, či do jisté míry spekulativní, s ohledem na nemožnost je náležitě verifikovat či je vyvrátit je to nepochybně hozená rukavice investigativním novinářům. Nicméně její postup nese znaky jednostranného cejchování, kterému se lze stěžít rychle a efektivně právně bránit. A pokud zveřejněné informace s přispěním novinářské obce vejdou v obecnou známost a v jinak poklidných společenských vodách vyvolají vlnu pozdvižení, nepochybně vznikne stěžít měřitelná, ale reálná averze vůči „ocejchovanému“ zpravidla provázená nepříznivým dopadem na vzájemné politické a obchodní vztahy. Čína či Rusko s tím zřejmě programově počítají a částečná mezinárodní izolace jim není cizí.

TOMAN, DEVÁTÝ & PARTNEŘI
ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ

Ostatně přičitatelnost zmíněných kybernetických útoků konkrétnímu státu, s nímž se pojí odpovědnost státu za mezinárodně protiprávní chování, je velmi specifická a složitá část materie mezinárodního práva veřejného.

Horší to však bude s nápravou u soukromoprávních subjektů léta budujících svou obchodní reputaci, u nichž může mít zveřejnění neověřitelných utajovaných informací zpravodajskou službou nenapravitelné obchodní důsledky v podobě pošramocené pověsti a konkrétního ušlého zisku. Fatální na celé věci je, že k tomu stačí, aby BIS na někoho ukázala prstem. Ve vztahu k veřejnosti nemá BIS povinnost ani nesmí cokoliv vysvětlovat a zdůvodňovat. Ačkoliv nelze zpravodajské služby podezírat z nekalých úmyslů, jistou analogii z hlediska dopadů (nepříznivých účinků) obdobných zpráv lze vzdáleně nalézt v dříve hojně praktikovaném podávání tzv. šikanózních insolvenčních návrhů, jejichž cílem bylo poškodit jiného soutěžitele na pověsti, na důvěryhodnosti, na možnosti ucházet se o veřejné zakázky a na možnosti a podmínkách získání úvěru apod.

Jaké jsou právní možnosti obrany?

Možnosti právní obrany v režimu právní úpravy ČR existují např. v podobě žaloby na ochranu

před nezákonným zásahem správního orgánu spojeného s návrhem na vydání předběžného opatření dle soudního řádu správního. Na podkladě kladného výsledku soudního řízení lze pak požadovat náhradu škody (újmy) dle zákona o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci nesprávným úředním postupem. Jak rychle lze „něčeho“ pozitivního dosáhnout? Povede to k úplné nápravě? Odpovědi neznáme.

BIS a její výroční zpráva za rok 2018

BIS představuje z hlediska směru působení a oblasti zájmu českou civilní kontrarozvědku s působností uvnitř českého státu. Zpravodajsky zabezpečuje informace sloužící k odhalování záměrů a činností extrémních politických skupin, informace o působení cizí moci, organizací s programem násilného prosazování svých zájmů na území ČR, odhaluje snahy směřující proti mechanismům finančního a hospodářského fungování státu poškozujících zájmy ČR i činnosti ohrožující zájmy na utajení skutečností významných pro stát.

Za činnost BIS odpovídá vláda, která ji koordinuje a v mezích působnosti jí ukládá úkoly, což je oprávněn s vědomím vlády činit i prezident republiky. Zjištěné informace BIS předává prezidentu republiky, vládě, státním a policejním orgánům. V podobě sumarizované zprávy o své činnosti tak BIS vůči ústavním činitelům povinně činí nejméně jednou za rok, a to v podobě detailní utajované (neveřejné) výroční zprávy o činnosti za příslušný kalendářní rok.

K zajištění alespoň rámcové a obecné informovanosti veřejnosti o činnosti tajných (resp. zpravodajských) služeb, oblasti jejich působnosti, ale i o hrozbách na tuzemské scéně je každoročně, počínaje rokem 1998, dobrovolně^[1] vydávána veřejná výroční zpráva BIS, v níž jsou široké veřejnosti obecně předestřeny tematické okruhy zpravodajské činnosti BIS a poznatky o bezpečnostních rizicích a hrozbách z řad vnitřních či vnějších nepřátel, s nimiž se Česká republika chtě nechť potýká.

V aktuální veřejné výroční zprávě BIS za rok 2018 je oproti zprávám z let minulých věnována primární pozornost rostoucímu významu kyberprostoru a s tím související oblasti kybernetické bezpečnosti, zejména pak otázkám kybernetické špionáže zosnované ruskou a čínskou státní mocí a jejich zpravodajským službami.

Identifikace pachatelů kyberšpionážních útoků i konkretizace nepřátelských aktivit ve zprávě BIS však překvapivě dosáhla až tak jasných kontur, že se vůči obsahu části zprávy BIS výslovně ohradila čínská strana^[2] a označila ji jako jednostranně spekulativní. Jak již bylo naznačeno, tato „konkretizace“ velmi úzce souvisí s možným rizikem negativních dopadů na tam uvedené subjekty v důsledku zveřejněných informací ve výročních zprávách BIS, nejen v rovině politické i diplomatické, ale i v obchodních či kulturních vztazích.

Kyberbezpečnost ČR

Obecně se lze domnívat, že útoky v kyberprostoru a rozsah narušování kyberbezpečnosti České republiky budou mít s ohledem na rapidní rozvoj celosvětové informační společnosti vzrůstající tendenci a stanou se palčivým problémem a konstantní hrozbou v letech následujících.

V této oblasti pak BIS, vzhledem ke specializaci, intenzivně spolupracuje s Národním úřadem pro kybernetickou a informační bezpečnost (NÚKIB), který k eliminaci rizik a hrozeb v kybernetickém prostoru mj. uskutečňuje opatření k ochraně informačních systémů, služeb či sítí elektronických komunikací, a to včetně konkrétních varování určených široké veřejnosti.

Co závěrem?

Byť účelem dobrovolného zveřejňování výročních zpravodajských zpráv je mj. zvyšování důvěryhodnosti zpravodajské služby ČR v očích veřejnosti, v případech zveřejnění některých neověřitelných informací z utajených zdrojů je míra jejich konkretizace na pováženou. Může totiž přinést více škody (či paniky), než užitku. Je proto otázkou, zda by v některých případech nebyl na místě zdrženlivější postup v podobě velmi konkrétního vyrozumění určeného úzkému okruhu adresátů (nad rámec několika zákonných adresátů) s cílem zabránit nejen vzniku efektu poplašné zprávy vyvolávající nejistotu i obavy veřejnosti, ale i možným škodám v soukromoprávní sféře u konkrétních subjektů. Toto vyrozumění by mohlo být jakýmsi „mezistupněm“ mezi povinnou neveřejnou výroční zprávou BIS, určenou vládě a prezidentovi, a dobrovolnou výroční zprávou BIS určenou široké veřejnosti, která by si z výše uvedeného důvodu zasloužila více obecnosti. Jak se říká, méně je někdy více.

JUDr. Jan Hrnčář,
advokát

[TOMAN, DEVÁTÝ & PARTNEŘI advokátní kancelář, s.r.o.](#)

Trojanova 12
120 00 Praha 2

Tel.: +420 224 918 490
Fax: +420 224 920 468
e-mail: ak@iustitia.cz

[1] Mj. i ke zdůvodnění vlastní existence, jisté rozpočtové nákladnosti, k budování korektního objektivního obrazu v očích veřejnosti, jakož i k podpoře významnosti v úloze BIS jako utajovaného informačního přispěvatele k zachování mj. ústavněprávního i bezpečnostního „statu quo“ českého státu.

[2] Např. „*Čínská ambasáda k výroční zprávě BIS: Nemá důkazy, ať se radši věnuje budování vzájemné důvěry*“ [online]. K dispozici >>> [zde](#).

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Smluvní autonomie vs. ochrana slabší strany v moderním kontraktačním právu](#)
- [Reklamace vad stavby](#)
- [Konec „severních ateliérů“? Nový stavební zákon otevírá dveře k rekolaudaci ubytovacích jednotek na plnohodnotné byty](#)
- [Oceňování nemovitosti a přiměřená náhrada při zrušení spoluvlastnictví](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 33.: Prevence střetu zájmů \(jednatel x společnost\)](#)
- [Úročení jistoty \(kauce\), kterou skládá podnájemce nájemci - II. díl](#)
- [Když obecní pozemky již nemusí být obecní - institut mimořádného vydržení v obecním právu](#)

- [Střet zájmů členů volených orgánů obchodních korporací: pravidla, proces a následky](#)
- [Dvě kiwi denně: EU schválila první zdravotní tvrzení pro čerstvé ovoce](#)
- [Nová „tlačítková“ povinnost pro e-shopy](#)
- [Digital Omnibus: Revoluce v datech, nebo jen nová zátěž pro podnikatele?](#)